

Rolnummers 1469, 1576 en 1705

Arrest nr. 27/2000
van 21 maart 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 67bis van de wegverkeerswet (koninklijk besluit van 16 maart 1968 « tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer »), zoals ingevoegd bij artikel 10 van de wet van 4 augustus 1996, gesteld door de Politierechtbank te Aarlen, de Correctionele Rechtbank te Aarlen en de Politierechtbank te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters H. Boel, L. François, P. Martens, J. Delruelle, E. Cerexhe, A. Arts, M. Bossuyt en E. De Groot, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

a. Bij vonnis van 29 oktober 1998 in zake het openbaar ministerie tegen T. Wuidart, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 23 november 1998, heeft de Politierechtbank te Aarlen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 67*bis*, in de wet betreffende de politie over het wegverkeer ingevoegd bij de wet van 4 augustus 1996, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het een vermoeden van schuld instelt ten laste van de houder van de nummerplaat van een motorvoertuig waarmee een overtreding is begaan ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 1469 van de rol van het Hof.

b. Bij vonnis van 16 december 1998 in zake het openbaar ministerie tegen A. Ramdedovic, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 21 december 1998, heeft de Correctionele Rechtbank te Aarlen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 67*bis*, ingevoegd in het koninklijk besluit van 16 maart 1968 tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer (*Belgisch Staatsblad* van 27 maart 1968) bij de wet van 4 augustus 1996, artikel 10 (*Belgisch Staatsblad* van 12 september 1996), de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het een vermoeden van schuld instelt ten laste van de houder van de nummerplaat van een motorvoertuig waarmee een overtreding is begaan op de wet betreffende de politie over het wegverkeer en de uitvoeringsbesluiten ervan ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 1576 van de rol van het Hof.

c. Bij vonnis van 1 juni 1999 in zake het openbaar ministerie tegen H. Van Belle, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 17 juni 1999, heeft de Politierechtbank te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Worden de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet, afzonderlijk of in samenhang met artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, geschonden door artikel 67*bis* Wegverkeerswet van 16 maart 1968, in zover dit artikel ten laste van de titularis van een nummerplaat waarvan het voertuig betrokken is bij een verkeersovertreding, een vermoeden van schuld invoert, terwijl een dergelijk vermoeden van schuld niet bestaat in hoofde van andere beklaagden van een misdrijf ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 1705 van de rol van het Hof.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

De beklagden worden vervolgd omdat zij regels in verband met de politie over het wegverkeer hebben overtreden. Zij betwisten het vermoeden van schuld vervat in artikel 67bis van de gecoördineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer en achten het strijdig met de beginselen vermeld in artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en in artikel 14.2 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, met het algemeen beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen en met het vermoeden van onschuld. Zij suggereren een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof. De rechtbanken stellen bijgevolg de hiervoor vermelde prejudiciële vragen.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

a) *In de zaak nr. 1469*

Bij beschikking van 23 november 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 14 december 1998 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 januari 1999.

Memories zijn ingediend door :

- T. Wuidart, wonende te 6860 Léglise, rue de la Tannerie 67, bij op 22 januari 1999 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 26 januari 1999 ter post aangetekende brief.

b) *In de zaak nr. 1576*

Bij beschikking van 21 december 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 2 februari 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 februari 1999.

Memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 26 februari 1999 ter post aangetekende brief;

- A. Ramdedovic, wonende te L-4818 Rodange (Groothertogdom Luxemburg), rue Dr. Gaasch 63, bij op 18 maart 1999 ter post aangetekende brief.

c) *In de zaak nr. 1705*

Bij beschikking van 17 juni 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 2 augustus 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1999.

Memories zijn ingediend door :

- H. Van Belle, wonende te 8300 Knokke-Heist, Fort Sint-Pol 7, bij op 9 september 1999 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 17 september 1999 ter post aangetekende brief.

d) *In alle zaken*

Bij beschikkingen van 13 januari 1999 en 7 juli 1999 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Van de memories ingediend in de zaken nrs. 1469 en 1576 is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 7 april 1999 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- T. Wuidart, bij op 7 mei 1999 ter post aangetekende brief, in de zaak nr. 1469;

- A. Ramdedovic, bij op 7 mei 1999 ter post aangetekende brief, in de zaak nr. 1576;

- de Ministerraad, bij op 10 mei 1999 ter post aangetekende brief, in de zaak nr. 1469;

- de Ministerraad, bij op 10 mei 1999 ter post aangetekende brief, in de zaak nr. 1576.

Van de memories ingediend in de zaak nr. 1705 is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 29 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 28 april 1999 en 26 oktober 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 23 november 1999 en 23 mei 2000.

Bij beschikking van 26 januari 2000 heeft voorzitter M. Melchior de zaken voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Bij beschikking van 26 januari 2000 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 23 februari 2000.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 27 januari 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 23 februari 2000 :

- zijn verschenen :

- . Mr. F. Gavroy, advocaat bij de balie te Aarlen, voor T. Wuidart en A. Ramdedovic;
- . Mr. P. Boucquey *loco* Mr. E. Gillet, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J. Delruelle en A. Arts verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde partijen gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de partijen voor de verwijzende rechter in de zaken nrs. 1469 en 1576.

A.1.1. De partijen voor de verwijzende rechter in de zaken nrs. 1469 en 1576 zijn van mening dat het vermoeden van onschuld dat elke beschuldigde of beklagde moet genieten een fundamenteel beginsel van het strafrecht en het strafprocesrecht vormt. De gevolgen van dat beginsel zijn dat de bewijslast van de schuld van de beklagde aan de vervolgende partij toekomt en dat de twijfel de beklagde ten goede moet komen. Laatstgenoemde heeft recht op stilzwijgen, zoals dat is verankerd in artikel 14.3.g van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. De rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in verband met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens wordt tevens aangevoerd ter staving van die stelling.

De partijen voor de verwijzende rechter voeren een ander fundamenteel beginsel van het strafrecht aan, namelijk het persoonlijke karakter van de straffen. De straf kan, zowel door de eigen aard ervan als wegens de ermee nagestreefde doelstelling, enkel worden toegepast op diegene die werkelijk het misdrijf heeft begaan en aan wie het dus fysiek en moreel kan worden toegerekend. De partijen brengen vervolgens de evolutie van de rechtspraak in herinnering in verband met de aansprakelijkheid van de houder van de nummerplaat en de ommekeer in rechtspraak van het Hof van Cassatie met het arrest van 12 januari 1989. Die evolutie lag aan de basis van de tekst van het in deze zaken in het geding zijnde artikel *67bis*.

De partijen zijn van oordeel dat de bepalingen van het verkeersreglement onder het strafrecht vallen, dat een uitzonderingsrecht is waarvan de regels op restrictieve wijze moeten worden geïnterpreteerd. Omdat de toepassing van het strafrecht en de strafprocesregels te maken heeft met de essentiële waarden van onze samenleving en zich voortdurend beweegt op de rand van de perken die met name door de inachtneming van de rechten van de verdediging zijn opgelegd, dient zij te waken over de strikte inachtneming van de fundamentele beginselen die de rechten van de mens waarborgen in alle strafzaken.

De rechtsstaat kan, vanuit dat oogpunt, niet aanvaarden dat een verschillend lot wordt voorbehouden aan de zogeheten kleinere misdrijven zoals die welke bijvoorbeeld voortvloeien uit het besturen van een voertuig. Ongeacht de ernst van het ten laste gelegde misdrijf, blijft de fundamentele inzet onvermijdelijk die van de fundamentele vrijheden die het strafrecht noodzakelijkerwijze raakt.

De in het geding zijnde bepaling wijkt af van het in herinnering gebrachte beginsel, ook al heeft de federale wetgever het mogelijk gemaakt dat het vermoeden van strafrechtelijke schuld met elk rechtsmiddel kan worden weerlegd. Zelfs al is het vermoeden weerlegbaar, het keert de bewijslast waaraan strafzaken zijn onderworpen om en verplicht de beklagde, die schuldig wordt geacht, het bewijs te leveren van zijn onschuld. Een strikte interpretatie van de regel of de keuze van de feitenrechter om niet te strak op te treden bij de aanneming van het bewijs van het gedeelte, wijzigt geenszins de fundamentele gegevens van het probleem.

Ten aanzien van de strafwet en de strafgerechten, behandelt de in het geding zijnde bepaling de niet-geïdentificeerde rechtsonderhorigen op het ogenblik van de vaststelling van het misdrijf dus op een verschillende

wijze, naargelang het hun ten laste gelegde misdrijf al dan niet gepleegd is met een motorvoertuig dat ingeschreven is op hun naam.

A.1.2. De partijen beijveren zich vervolgens om aan te tonen dat het genoemde verschil in behandeling niet redelijkerwijze kan worden verantwoord, ook al is het vastgesteld op basis van objectieve criteria, gelet op de fundamentele beginselen van het vermoeden van onschuld en van het persoonlijke karakter van de straffen.

Ze zijn zich ervan bewust dat de praktische moeilijkheden die rijzen bij het bewijzen van misdrijven die zijn gepleegd met een motorvoertuig, wanneer de bestuurder niet is geïdentificeerd op het ogenblik van de vaststelling van het misdrijf, alsmede de ommekeer in de rechtspraak van het Hof van Cassatie, de doorslaggevende drijfveer hebben gevormd voor de invoering van het in het geding zijnde artikel 67bis. De partijen brengen ook de parlementaire voorbereiding van de bepaling in herinnering. Ze zijn van mening dat zelfs wanneer wordt aangenomen dat het door de wetgever nagestreefde doel lovenswaardig is, de aangevoerde redenen noch gegrond noch redelijk blijken, rekening houdend met de aard van de in het geding zijnde beginselen. Ze zijn vervolgens van mening dat het onjuist is te beweren dat de identiteit van de bestuurder van het voertuig die het misdrijf heeft gepleegd onmogelijk kan worden vastgesteld wanneer dat misdrijf is vastgesteld door een onbemande camera. Enerzijds, staat het de verbalisant steeds vrij de overtreder aan te houden nadat hij geflit is, en aldus zijn identiteit vast te stellen. Anderzijds, ware het even eenvoudig geweest en overigens meer in overeenstemming met de fundamentele en gelijke rechten van de burgers erin te voorzien dat de foto's van de voertuigen in overtreding met vooraanzicht worden genomen, wat technisch mogelijk is en de mogelijkheid biedt de identiteit van de bestuurder te herkennen. Het blijkt bovendien moeilijk aanneembaar dat eventuele moeilijkheden die strafinstanties in verband met de bewijslast ondervinden, kunnen worden opgelost door de bewijslast om te keren : de moeilijkheid wordt afgewenteld op de schuldig geachte burger die het bewijs moet leveren van zijn onschuld, waarbij hij niet kan volstaan met een eenvoudige ontkenning, stilzwijgen of ontstentenis van aanbrenging.

A.1.3. De ommekeer in de rechtspraak van het Hof van Cassatie in 1989, dat in elke aangelegenheid – en dus zelfs wat betreft het wegverkeer – de voorrang herbevestigt van de fundamentele beginselen, namelijk het vermoeden van onschuld en het persoonlijke karakter van de straffen, vormt een onafwendbare vooruitgang van de fundamentele rechten die op zichzelf een betekenisvolle bijdrage leveren tot de vooruitgang van de moderne samenleving. Doordat de wetgever daarvan afwijkt, roept hij een precedent in het leven waarvan niemand de herhaling en de omvang kan voorspellen. Het is bovendien significant op te merken dat artikel 67bis, oorspronkelijk vervat in een wetsontwerp dat ertoe strekte het gebruik te legaliseren van automatische apparatuur waarmee de snelheid wordt gecontroleerd buiten de aanwezigheid van bevoegde personen, een algemene bepaling vormt van de wet betreffende de politie over het wegverkeer en betrekking heeft op alle vastgestelde overtredingen, al dan niet in tegenwoordigheid van de verbalisanten, terwijl de identiteit van de overtreder niet onmiddellijk kon worden vastgesteld.

Wat betreft de keuze van waarden die is opgeworpen door de voorstanders van het vermoeden van schuld, namelijk de verkeersveiligheid en de mensenlevens, merken de partijen op dat de overtredingen van het verkeersreglement niet de enige zijn die afbreuk doen aan de veiligheid van de personen en dat, onder de verkeersovertredingen, die welke worden gepleegd met een ingeschreven voertuig waarvan de bestuurder niet kon worden geïdentificeerd, helemaal niet die zijn welke de mensenlevens het meest bedreigen. Het vermoeden van schuld regelt bovendien niets wat betreft het lot van ongevallen die door niet-ingeschreven voertuigen zijn veroorzaakt. Wanneer bovendien wordt aangenomen dat de wetgever de bedoeling had preventief op te treden, dient te worden opgemerkt dat de in het geding zijnde bepaling zich helemaal niet beperkt tot de snelheidsovertredingen en dat er andere middelen zijn om zich preventief te tonen zonder dat daarom afbreuk wordt gedaan aan het beginsel van de fundamentele rechten van de burgers.

De partijen voeren bijgevolg een miskennis van het evenredigheidsbeginsel aan : het vermoeden van schuld blijkt een ernstig nadeel dat niet noodzakelijk is voor de verwezenlijking van het beoogde doel en dat een buitensporige inbreuk pleegt op de fundamentele rechten en vrijheden.

A.1.4. De partij voor de verwijzende rechter in de zaak nr. 1576 merkt, in verband met de vluchtmisdrijven en de moeilijkheden die uit de ontstentenis van het betwiste vermoeden voor de slachtoffers zouden kunnen voortvloeien, dat de wetgever geenszins aan dat geval dacht op het ogenblik waarop de tekst werd opgesteld en dat hoe dan ook de identificering van het voertuig volstaat om de tegemoetkoming van de verzekeraar burgerlijke aansprakelijkheid te waarborgen of, bij ontstentenis daarvan, van het verplicht Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds en dus de schadeloosstelling van het slachtoffer.

Standpunt van de partij voor de verwijzende rechter in de zaak nr. 1705.

A.2. De partij voor de verwijzende rechter in de zaak nr. 1705 is van mening dat het bij de betwiste bepaling ingevoerde vermoeden van schuld strijdig is met het recht en dat die bepaling een hogere rechtsnorm schendt, het vermoeden van onschuld dat steeds werd beschouwd als een algemeen rechtsbeginsel en dat voortaan uitdrukkelijk deel uitmaakt van onze interne rechtsorde omdat het verankerd is in artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en in artikel 14.2 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

De betwiste bepaling schendt tevens de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, aangezien zij een discriminatie in het leven roept ten nadele van de houder van een nummerplaat van een motorvoertuig ten aanzien van wie zij een vermoeden van schuld invoert dat niet bestaat ten laste van beklaagden van andere misdrijven. Het feit dat het genoemde vermoeden weerlegbaar is, verandert daaraan niets aangezien de houder van een nummerplaat van een motorvoertuig verplicht is zijn onschuld te bewijzen, terwijl de beklaagde van een ander misdrijf niet diezelfde bewijslast heeft.

Standpunt van de Ministerraad

A.3.1. De Ministerraad preciseert de doelstelling van de wetgever en de verantwoording ervan. Bij de wet van 4 augustus 1996 heeft de wetgever een praktijk willen herstellen die door de hoven en rechtbanken gedurende ongeveer een eeuw was aanvaard en onlangs op de helling werd gezet door een ommekeer in de rechtspraak van het Hof van Cassatie. Dat Hof nam voordien aan dat de eigenaar van een voertuig strafrechtelijk aansprakelijk was wanneer de dader van een overtreding van de wet betreffende de politie over het wegverkeer of van het verkeersreglement onbekend bleef, behalve wanneer de eigenaar bewijsstukken voorlegde waaruit bleek dat hij het voertuig niet bestuurde. De ommekeer in het arrest van 12 januari 1989 werd verantwoord door de zorg van het Hof van Cassatie om het algemene rechtsbeginsel van het persoonlijke karakter van de straffen doorslaggevend te laten zijn.

De betwiste bepaling heeft dus tot doel om in rechte opnieuw strafvervolgingen mogelijk te maken op basis van vaststellingen die door onbemande bewakingscamera's zijn geregistreerd. De wetgever was zich ervan bewust dat hij aldus inbreuk maakte op het beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen. Om die reden hechtte hij eraan, aldus het advies van de Raad van State volgend, in de tekst zelf van de wet in te schrijven dat het vermoeden van schuld een weerlegbaar vermoeden is.

A.3.2. Tijdens de parlementaire voorbereiding heeft de wetgever zich zelf uitgesproken over de kwesties in verband met het redelijke en evenredige karakter van de maatregel. Ten aanzien van het beginsel van het vermoeden van onschuld, heeft hij de mogelijkheid om de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de dader van een zware overtreding van het verkeersreglement in het geding te brengen, willen laten primeren. Bij de afweging van de in het geding zijnde beginselen heeft hij duidelijk zijn voorkeur voor het vrijwaren van mensenlevens te kennen willen geven.

A.3.3. De analyse van de rechtspraak maakt het niet mogelijk te besluiten dat de vaststelling van een stelsel van weerlegbaar vermoeden van schuld strijdig zou zijn met het beginsel van vermoeden van onschuld. Een analyse van de arresten van het Hof van Cassatie van 3 november 1992 en van 24 mei 1995 toont aan dat het Hof het vermoeden van schuld niet als dusdanig heeft veroordeeld maar dat het het beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen heeft toegepast bij ontstentenis van een wettelijk vermoeden van schuld. De auteurs die zich over die kwestie hebben uitgesproken nemen allen de mogelijkheid aan om een wettelijk vermoeden van schuld in te voeren, voor zover het met elk rechtsmiddel kan worden weerlegd.

Volgens het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens kan enkel de wetgever een vermoeden van schuld vaststellen. Die vereiste wordt afgeleid uit de tekst van artikel 6,2, waaruit de Europese Commissie heeft afgeleid dat in het vermoeden van schuld moet worden voorzien in een tekst. Het arrest Salabiaku van 7 oktober 1988 wordt aangevoerd ter staving van die stelling. Uit dat arrest volgt dat een vermoeden van schuld binnen redelijke perken moet blijven. Die beperking bestaat erin dat de wetgever de rechter zijn beoordelingsbevoegdheid niet mag ontzeggen. Zulks is het geval wanneer het vermoeden van schuld weerlegbaar is. Verscheidene auteurs worden ter staving van die stelling aangehaald. Het advies van de Raad van State over de betwiste bepaling wordt tevens aangevoerd door de Ministerraad.

De Ministerraad besluit dus dat, aangezien het vermoeden van schuld met elk rechtsmiddel kan worden weerlegd, de afwijking van de beginselen waarbij de strafrechtelijke procedure wordt geregeld redelijkerwijze verantwoord en evenredig is, gelet op de nagestreefde doelstelling en de in het geding zijnde belangen. Dat is des te meer zo daar de andere regels inzake bewijslast bij de betwiste bepaling niet worden gewijzigd : de bewijslast

blijft vrij; de rechter dient zich uitsluitend te baseren op zijn innerlijke overtuiging en de twijfel moet de beklagde ten goede komen.

Antwoord van de partijen voor de verwijzende rechter in de zaken nrs. 1469 en 1576

A.4. De partijen voor de verwijzende rechter in de zaken nrs. 1469 en 1576 repliceren dat de bekritiseerde tekst ernstig is besproken, wat blijkt uit de parlementaire voorbereiding, dat de interpretatie die aan de arresten van het Hof van Cassatie is gegeven bekritiseerbaar is en dat de rechtsleer niet op eensgezinde wijze het beginsel van het wettelijk vermoeden van schuld aanneemt. Zij zijn tevens van mening dat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens het niet mogelijk maakt tot de lering te komen die de Ministerraad vooropstelt. Het genoemde arrest heeft betrekking op een verschillend geval en, hoewel het niet ambtshalve de vermoedens in het strafrecht veroordeelt, vereist het dat die binnen redelijke perken in aanmerking worden genomen rekening houdend met de ernst van de inzet en met vrijwaring van de rechten van de verdediging. Een vergelijking van de moeilijkheden inzake de ommekeer van het vermoeden van schuld, zelfs bij een soepele interpretatie en toepassing door de rechtspraak, en de vlotte middelen waarover de politie beschikt om zonder discussie de identiteit van de overtreder vast te stellen, maakt dat, ten aanzien van de in het geding zijnde beginselen, het bekritiseerde vermoeden van schuld en de daardoor gemaakte discriminatie niet kunnen worden verantwoord.

Antwoord van de Ministerraad

A.5.1. De Ministerraad brengt in de eerste plaats de doelstelling van de wetgever in herinnering : de vaststelling en doeltreffende bestraffing mogelijk maken van de overtredingen van de wet betreffende de politie over het wegverkeer en de uitvoeringsbesluiten ervan. Het is per definitie een delicate kwestie een duidelijk beeld te krijgen van de overtredingen van het verkeersreglement wegens het alsmear toenemende aantal weggebruikers, de uitgestrektheid van het openbare wegnnet, het grote aantal te respecteren regels, de omvang van de verkeersovertredingen, de mobiliteit van de weggebruikers en de ernstige gevaren die de overtredders de gebruikers van de openbare weg doen lopen. Die doelstelling kan ofwel worden bereikt door het inzetten van de gehele politiedienst, die wordt belast met het vervolgen van die overtredingen, wat die dienst zal afhouden van andere dringendere taken, ofwel door bijzondere methodes te gebruiken die de vaststelling van de overtreding mogelijk maken, zonder dat daarom op het terrein een groot aantal manschappen wordt gemobiliseerd, zoals bij voorbeeld het vaststellen van de overtredingen « in de vlucht ». Die techniek moet gepaard gaan met een juridisch stelsel waarbij de schuld van de overtreder kan worden aangetoond. Het in de betwiste bepaling vastgestelde vermoeden, dat buitengewoon is en beperkt tot de verkeersovertredingen, staat in verband tot de nagestreefde doelstelling en het bijzondere karakter, de omvang en de moeilijkheidsgraad van de vaststelling van dergelijke overtredingen. De ommekeer in de rechtspraak van het Hof van Cassatie heeft bovendien niet te verwaarlozen gevolgen gehad voor de bestraffing van die overtredingen.

A.5.2. De Ministerraad antwoordt aan de partijen voor de verzoekende rechter dat het in de praktijk niet altijd mogelijk is een foto te maken van het aangezicht van de bestuurder, dat een dergelijke foto de identificatie niet altijd mogelijk maakt, en dat zulks strijdig zou kunnen zijn met het recht op eerbiediging van het privé-leven en dat zulks veiligheidsproblemen kan doen rijzen wegens de door het apparaat veroorzaakte verblinding.

De Ministerraad preciseert eveneens de draagwijdte van het vermoeden en beklemtoont de door de wetgever gestelde perken. Dat vermoeden geldt enkel voor de overtredingen inzake de politie over het wegverkeer; het betreft geenszins een eerste stap naar een veralgemening van het systeem. Bovendien geldt het vermoeden enkel in geval van registratie van een overtreding door een onbemande camera of vaststellingen door een verbaliserende agent. Het geldt in geen geval bij vaststelling door een gewone particulier.

De Ministerraad onderstreept het feit dat de tekst is aangepast na het advies van de Raad van State : de wetgever heeft de mogelijkheid toegevoegd om het vermoeden met elk rechtsmiddel te weerleggen. Die ommekeer dient niet noodzakelijkerwijze te gebeuren door de onschuld van de houder van de nummerplaat aan te tonen. Wat de wetgever heeft willen vermijden is de mogelijkheid om eenvoudigweg de overtreding te ontkennen teneinde een veroordeling te vermijden. De verdachte zal dus objectieve feiten moeten aanbrengen aan de hand waarvan men redelijkerwijze kan geloven dat de houder van de nummerplaat niet de bestuurder van het voertuig was op het ogenblik van de feiten. Bovendien ontvangt de beklagde-overtreder het proces-verbaal binnen acht dagen na het plegen van het misdrijf, wat in beginsel uitsluit dat de feiten worden vergeten. De overtreder heeft tevens het recht een kopie te vragen van de foto aan de hand waarvan de overtreding is vastgesteld, voor zover de onbemande camera uitgerust is met een fotosysteem, wat niet altijd het geval is.

Bij een vergelijking met de andere weggebruikers voor wie geen inschrijving verplicht is, moet rekening worden gehouden met het feit dat laatstgenoemden een minder groot risico voor de weggebruikers vormen en dat zij enkel kunnen worden geïdentificeerd wanneer ze worden gevat. De wetgever dient zich evenmin te bekommeren om voertuigen die zonder inschrijving rondrijden, aangezien de inschrijving van een motorvoertuig waarmee men zich op de openbare weg begeeft, verplicht is krachtens het koninklijk besluit van 31 december 1953.

De Ministerraad antwoordt ten slotte dat de verkeersovertredingen die de fysieke integriteit en zelfs het leven van de weggebruikers in gevaar brengen, niet moeten worden geminimaliseerd en geenszins beschouwd kunnen worden als minder belangrijk. De wetgever heeft goed begrepen dat het gevaar van het wegverkeer vergt dat er een stelsel van bestraffing wordt opgezet dat aan de specifieke en bijzondere problemen van de verkeersveiligheid is aangepast.

A.5.3. In de zaak nr. 1576 beklemtoont de Ministerraad verder nog dat de wet betreffende de politie over het wegverkeer een wet met een repressief karakter is die de daders van verkeersovertredingen beoogt, zonder dat ze zich bekommert om de slachtoffers van die misdrijven noch om het herstel van de door hen geleden schade. Daartoe bestaan andere normen.

- B -

B.1. Het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid van artikel 67*bis* van de gecoördineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer, zoals ingevoegd bij de wet van 4 augustus 1996, dat « een vermoeden van schuld » invoert ten laste van de houder van een nummerplaat van een motorvoertuig waarmee een overtreding is begaan, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, eventueel in samenhang met artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

B.2. Artikel 67*bis* van de gecoördineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer bepaalt :

« Wanneer een overtreding van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten is begaan met een motorvoertuig, ingeschreven op naam van een natuurlijke persoon, en de bestuurder bij de vaststelling van de overtreding niet geïdentificeerd werd, wordt vermoed dat deze is begaan door de titularis van de nummerplaat van het voertuig. Het vermoeden van schuld kan worden weerlegd met elk middel. »

B.3. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 4 augustus 1996 die de betwiste bepaling heeft ingevoegd in de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, blijkt dat de wetgever maatregelen heeft willen nemen om de verkeersonveiligheid te bestrijden. Hij heeft de vaststelling van overtredingen zonder de aanwezigheid van een agent zowel juridisch als technisch mogelijk willen maken, uit zorg voor preventie, aangezien de «pakkans » de bestuurders ertoe aanzet de verkeersregels in acht te nemen. Hij heeft eveneens een controletechniek mogelijk willen

maken waarbij minder mensen moeten worden ingezet (*Parl. St., Kamer, 1995-1996, nr. 577/1, pp. 1 en 2; nr. 577/7, p. 4*).

Wat de in het geding zijnde wet een « vermoeden van schuld » noemt, betreft een verlichting van de bewijslast die rust op het openbaar ministerie.

B.4. Wanneer vaststaat dat een overtreding is begaan met een motorvoertuig, vermag de wetgever op wettige wijze aan te nemen dat de dader van die overtreding normalerwijze de persoon is die het voertuig op zijn naam heeft laten inschrijven. Die regel stelt weliswaar een verschil in behandeling in, in zoverre hij afwijkt van het beginsel volgens hetwelk de bewijslast op de vervolgende partij weegt. Die afwijking is echter verantwoord, in het licht van de in B.3 vermelde redenen, door de onmogelijkheid om, in een aangelegenheid waarin er talloze en vaak slechts vluchtig vast te stellen overtredingen zijn, de identiteit van de dader anders en met zekerheid vast te stellen.

Het kan weliswaar voorkomen dat het voertuig gebruikt is door een andere persoon dan die welke de inschrijving heeft gevraagd, maar aangezien de in het geding zijnde regel het bewijs van het tegendeel « met elk rechtsmiddel » mogelijk maakt, maakt hij geen onverantwoorde inbreuk op het vermoeden van onschuld waarvan artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens de uitdrukking is.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel *67bis* van de wegverkeerswet, ingevoegd bij de wet van 4 augustus 1996, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, noch afzonderlijk, noch gelezen in samenhang met artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 21 maart 2000.

De griffier, De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior